

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Розглядаються проблеми сучасного розвитку підприємств, виявлено умови та фактори, що їх породжують, обґрунтовано пріоритети перспективних перетворень і формування якісно нової моделі управління підприємствами за допомогою методів інформаційної логістики. Аналізуються концепція логістики та стратегічні цілі організації, які спрямовуються на максимальну адаптацію фірми до умов ринку для отримання конкурентних переваг. Розглядаються проблеми функціонування інформаційної логістики на підприємстві та обґрунтовуються стратегічні підходи щодо їх розв'язання.

Рассматриваются проблемы современного развития предприятий, предоставлены условия и факторы, которые их порождают, обоснованы приоритеты перспективных преобразований и формирования качественно новой модели управления предприятиями с помощью методов информационной логистики. Анализируются концепция логистики и стратегические цели организации, направленных на максимальную адаптацию фирмы к условиям рынка для получения конкурентных преимуществ. Рассматриваются проблемы функционирования информационной логистики на предприятии и обосновываются стратегические подходы к их решению.

The problems of the development of enterprises, identity conditions and factors that cause it, reasonable priorities perspective transformations and the formations of a qualitatively new model of management of enterprises by means of methods of information logistic. The concepts of logistics and strategic goals of the organization that are aimed at adapting the maximum firm to market conditions for competitive advantage. The problems of logistics operation information in the enterprise, supported by strategic approaches to their solution.

Ключові слова: логістика, модель, потік, інформаційна система.

На сучасному етапі розвитку економічних відносин необхідно розглядати підприємство в тісному зв'язку з постачальниками виробничих ресурсів та споживачами готової продукції. Адже в умовах дедалі жорсткішої конкуренції успіх будь-якого підприємства залежить від швидкості реагування на постійні зміни в зовнішній інфраструктурі. Підприємство повинно мати такі механізми управління, що дозволять здійснювати адаптацію до нових умов. Тому неабиякого значення набувають питання планування, аналізу виробничо-господарчої та фінансової діяльності підприємства, вдосконалення і постійного цілеспрямованого розвитку виробничо-технологічної та організаційної структури підприємства, розробки заходів щодо забезпечення його максимальної ефективності. Тож визначаючи логістику як науку про планування, організацію, управління і контроль за рухом матеріальних, енергетичних ресурсів, кадрів та інших потоків, переконуєшся в доцільності використання заходів логістико-орієнтованого управління для покращення конкурентоспроможності підприємств [1; 2; 3].

Сучасні дослідники логістики, зокрема А.М.Гаджинський, А.А.Колобов, Ю.М.Неруш, у своїх працях теоретично обґрунтували та практично узагальнили процеси, які відбуваються на підприємствах, що використовують принципи та методи інформаційної логістики. Проте соціально-економічні наслідки такого використання та деякі локальні проблеми залишаються ще маловивченими.

Тому метою даної статті є науковий аналіз найбільш актуальних та гострих проблем функціонування інформаційної логістики на підприємстві й обґрунтування стратегічних підходів щодо їх розв'язання.

Логістична система охоплює і погоджує процеси виробництва, закупівлі та розподілу продукції та виступає основою при стратегічному плануванні й прогнозуванні. Вона націлена на створення і контроль за діяльністю єдиної системи управління виробництвом та маркетингом, фінансовими й економічними розрахунками, обробкою необхідної інформації. Значний прогрес у справі раціоналізації цих сфер діяльності може бути досягнутий шляхом максимальної координації матеріальних та інформаційних потоків [1; 2].

Поняття матеріального потоку є ключовим у логістиці. Матеріальні потоки утворюються в результаті транспортування, складування й виконання деяких інших операцій з сировиною, напівфабрикатами і готовими виробами — починаючи з первинного джерела сировини аж до кінцевого споживання [4].

Для того, щоб мати можливість керувати динамічною логістичною системою, необхідно в будь-який момент мати інформацію про вхідні та вихідні матеріальні потоки.

Інформаційний потік можна визначити як сукупність повідомлень, що циркулюють у логістичній системі або між логістичними системами і зовнішнім оточенням, необхідних для управління та контролю за логістичними операціями [4]. Він відповідає матеріальному і може існувати у вигляді паперових та електронних документів [1; 2; 3].

Інформаційний потік характеризують джерело виникнення, напрямок руху, швидкість передачі та приймання, інтенсивність потоку й інші показники. Тому управляти інформаційним потоком можна, змінюючи його напрям, обмежуючи швидкість передачі до відповідної швидкості прийому, а обсяг потоку — до величини пропускної спроможності окремого вузла чи ділянки шляху.

Як і інша система, інформаційна система повинна складатися з упорядковано взаємозв'язаних елементів та мати певну сукупність якостей, що їх об'єднують. Інформаційні системи включають підсистеми функціонування і забезпечення. Функціональна підсистема складається з сукупності завдань, які треба виконувати, згрупованих за цільовою ознакою. В підсистему, що забезпечує, входять такі елементи, як: технічне забезпечення, тобто сукупність засобів з обробки й передачі інформаційних потоків; інформаційне забезпечення, що включає в себе різноманітні довідники, класифікатори, засоби формалізованого опису даних; математичне забезпечення чи сукупність засобів розв'язання функціональних задач та інші засоби забезпечення [1; 2; 3].

Організація зв'язків між елементами в інформаційних системах логістики може суттєво відрізнятись від організації традиційних інформаційних систем. Це зумовлено тим, що в логістиці інформаційні системи повинні забезпечувати всебічну інтеграцію всіх елементів управління матеріальним потоком, їх

оперативну і надійну взаємодію.

Важливість інформаційної логістичної системи передусім у тому, що на ній базується підсистема управління організацією відповідного рівня. І від ступеня наповнення інформаційної системи, якості і своєчасності інформації залежить ефективність системи управління загалом. Згідно з принципами системного підходу, будь-яка система повинна досліджуватися у взаємовідносинах із зовнішнім середовищем, а вже після цього – всередині своєї структури. Цього принципу послідовного руху етапами створення системи слід дотримуватися і під час проектування логістичних інформаційних систем.

Тому інформаційну систему організації доцільно уявити у вигляді піраміди з чотирьох сходинок. Нижній рівень піраміди стосується окремих угод і запитань, таких як обробка замовлення, визначення шляхів транспортування товару. Наступний рівень інформаційної піраміди забезпечує менеджерів інформацією, необхідною для успішного управління всією фірмою. Досягнення мети середнього рівня управління можливе, коли використовується інформація, призначена для тактичного управління. Стратегічне управління — це головний рівень управління, і здійснюється він вищим керівництвом організації, тоді як тактичні плани й рішення щодо них приймають керівники середньої ланки. Тактичні плани розробляються відповідно до стратегічних планів, розвиваючи їхні основні напрямки на коротший період часу [1; 2; 3].

Концепція логістики та стратегічні цілі організації спрямовані на забезпечення максимальної адаптації фірми до умов ринку, що змінюються, підвищення своєї частки ринку, одержання переваг серед конкурентів з мінімальними затратами. Тому підсистема стратегічного управління має органічно зв'язуватися з основними потоками інформаційної логістичної системи організації.

Нові проблеми, що постають перед організаціями і керівниками виробництва в галузі практичної реалізації логістичних принципів, ставлять їх перед необхідністю створення інформаційної інфраструктури, що дозволила б збирати, організовувати і транспортувати інформацію відповідно до поставлених цілей. Проте логістична система на виробництві ефективна лише тоді, коли створюються умови для її інтеграції в поточні виробничі процеси. Ця проблема розв'язується шляхом побудови єдиної інтегрованої інформаційної системи, переваги якої спричинені тим, що зростає швидкість обміну інформацією, зменшується кількість помилок в обліку, суміщаються раніше розрізнені інформаційні блоки.

Широке проникнення логістики в сферу економіки значною мірою завдячує комп'ютеризації управління матеріальними потоками. Це дало можливість на кожному робочому місці розв'язувати складні питання обробки і взаємного обміну інформацією між різноманітними учасниками логістичного процесу.

Ключовим пунктом планування й управління виробництвом є оптимальне співвідношення централізації та децентралізації в діяльності окремих

підсистем. Оптимально організована локальна діяльність кожної з підсистем, як правило, не приводить до найкращого результату в діяльності всієї системи. Тому однією з найважливіших умов успішного функціонування виробництва є створення комунікаційних й інформаційних систем, що дозволили б налагодити ефективний зв'язок між учасниками процесу управління. При цьому комунікаційна система повинна охоплювати всіх постачальників і замовників даного підприємства.

Варто зазначити, що, незважаючи на ефективність застосування інформаційної логістики, вона є лише одним з елементів у загальній системі логістики, та успішне її функціонування можливе лише в разі переходу всього виробництва на логістичні принципи.

У свою чергу, комплексний логістичний підхід у сфері закупівлі, транспорту, складування, виробництва, збуту й розподілу абсолютно неможливий без інформаційної системи, що створює для його реалізації основні передумови.

Список використаних джерел:

1. Гаджинский А. М. Логистика : учебник для высших и средних специальных учебных заведений. – [6-е изд., перераб. и доп.] / А. М. Гаджинский. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2003. – 408 с.
2. Колобов А.А. Промышленная логистика / А.А. Колобков, И.Н. Омельченко, А.Ю. Ермаков. — М.: Изд-во МГУ им. Баумана, 1997. — 204 с.
3. Неруш Ю. М. Коммерческая логистика / Ю. М. Неруш. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 271 с.
4. Родников А. Н. Логистика : терминологический словарь. – [2-е изд., испр. и доп.] / А. Н. Родников. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 352 с.